

Iz haja
10., 20. in zadnjega
dné vsakega meseca.

Naročnina
stane 1 gld. na leto.

Posamne številke
po 5 kr.

GLASNIK

Naročnino in dopise

pošiljajte uredništvu

»Glasnik«

Cesta v Mestni Log 4.

Oglasila

delavcev, ki nimajo dela,
ali delodajavcev, ki
iščejo delavcev, se vspre-
jemajo zastonj!

Krščanski delavci, združite se!

Štev. 12.

V Ljubljani, 30. aprila 1898.

Letnik IV.

Nevarnost.

Državni zbor je tam, kjer je bil. Noben korak se ni prišel dalje in vedno se bolj vidi, da se po tej poti ne bo dalo voziti. Nemci sicer sedaj ne razbijajo s pokrovci klopj, marveč samo čas; ne piskajo, pač pa govore prazno in neumno, da je bilo piskanje vendar še duhovitejše. Desnica se še drži; saj nima niti prilike, da bi razpadla. Za to, kar bi bilo najpotrebnejše, za družabno preosnovo v korist propadajočim delavskim stanovom ni mesta, ni časa v sedanjem državnem zboru. Delavec, kmet in obrtnik so državi samo citrona, ki se stiskava, dokler je kaj v nji, potem se pa vrže proč. S stroji se dela drugače, nego z delavskimi stanovi. Stroj se mora mazati, kuriti, snaziti, prenavljati. Delavski stanovi se pa mažejo in kurijo v naši državi samo z — novimi davki.

Grozno so že narastli državni stroški. Za letošnje leto je v proračunu, ki ga je predložil minister Kaizl, ogromna svota 721.923.054 gld. Investicijski stroški: za zidanje raznih državnih poslopj, za gradnjo železnic itd. pa znašajo še vrh tega 30.135.010 gld. — Dohodki so proračunjeni na 722.371.928 gld. Investicijskih dohodkov je 1.729.050 gld.

A stroški še niso usahnili. Uradnikom se zviša plača, pri sodiščih je treba vsled novega pravnega reda mnogo več ljudj; ravno tako pri davkarijah zavoljo novega dohodninskega davka; vojaki zahtevajo zvišanje plač, časniški in koledarski kolek se obetata odpraviti. Za vse to se bo potrebovalo vsako leto krog 50 mil. gl., ki so dobili od ljudstva.

Vlada ni dolgo premisljala, kako in kaj; sklenila je, naj se zvišajo indirektni davki.

Predložila je državnemu zboru načrt pogodbe z Ogersko. In v tem načrtu predlaga, naj se davek na žganje zviša za 30%, na sladkor od 13 gld. za 100 kg. na 19 gld., na pivo za $\frac{1}{3}$. Na petrolej naj se zviša carina od 2 gld., ozir. 2 gld. 40 kr., za 100 klg. na 3 gld. 50 kr.

Tako se upa dobiti blizu 40 mil. novih dohodkov, ki bi jih po ogromni večini moralo steči zopet ubogo ljudstvo. K temu naj se pa primerja revščina med ljudstvom. Najpotrebnejših stvari pogrešajo neštevilni. Med Slovenci imamo mnogo kmečkih krajev, kjer se skoraj nikoli ne vidi kruh na mizi. Lakota v pravem pomenu besede gospoduje, in iz Bukovine, Galicije, Dalmacije prihajajo poročila, da ljudje lakote umirajo. Vsi delavski stanovi nazadujejo, davek jim pa raste. Indirektni davki odvajajo že sedaj vse druge davke. Breme, ki je naloženo na ljudstvo, ni v nobeni razmeri s prednostmi, ki jih ima od države. Politiški in gospodarski gospodujejo drugi; ono samo robuje in plačuje.

Mažarji nas pritiskajo s tem, da prispevajo samo s 30% k skupnim stroškom. Proti njim pa ne kaže naša vlada nič moči. Za letošnje leto znašajo skupni stroški:

Za ministerstvo zunanjih stvari	4.012.900 gld.
Za vojaštvo	156.335 088 .
Za skupno fin. ministerstvo	2.139.340 .
Za računsko kontrolo	136.520 .
Skupaj	162.623 848 gld.

Ti stroški se najpreje plačajo iz skupnih carinskih dohodkov, ki znašajo gld. 53.598.890. Ostala svota se pa razdeli na obe državni polovici. Če bi bila razdelitev pravična, koliko bi se nam poznalo. Iz navedenih številke šele prav za prav izpoznamo, kam smo prišli.

Tako gospodarstvo se ne more držati. Drugo vprašanje pa je, ali je sploh kaka zbornica v stanu državno gospodarstvo pravično urediti. Kadarkoli so nastale v državah take razmere, da jih ni bilo mogoče več razmotati mirno, buknila je revolucija. V naši državi imamo močno stranko — socialne demokrate, ki delajo zanjo priprave. Revolucija jim je jasen namen. S svojo sovražnostjo do delavskih stanov država sama goji socialno demokracijo in tako pomaga, da se krepitiste, ki jo namerava uničiti. Čudno, pa vendar resnično. Vsak greh ima svojo kazen. Državni grehi se ne morejo kaznovati na onem svetu, zato se pa kaznujejo na tem, in grozno naključje je to, da si države same vzgajajo tisti, ki bodo sredstvo za masčevanje njenih grehov, če se vse kmalu, kmalu ne izpremeni.

Privilegirani stanovi so se slabo izkazali. Ti so doslej vladali in vspeh njihove vlade je pretresljiv. Čas je, da odstopijo, in sicer zadnji čas. Sedaj še zaupamo v nravno moč avstrijskega ljudstva, da bi moglo brez krvavih prekucij vdihniti novo življenje državi. Krščanskega mišljenja in življenja je treba. In to je še ohranjeno pri ljudstvu. A okuževanje napreduje!

Za rešivno delo bi bilo pa pač treba drugačne zbornice, nego sedanje komedije, ki trati le čas in denar ljudstvu, in drugačnih ljudj, nego sedaj vladajo v nji. Nevarnost je pred durmi. Mi smo lahko mirni, ker zaupamo v svoja načela in smo prepričani, da konečno, če tudi šele po hudem boju, morajo zmagati.

Politika po svetu.

V državnem zboru je pač še vse pri starem. Do resnega, občekoristnega dela ni mogoče priti. Ves čas po velikonočnih po-

LISTEK.

Trije polovičarji.

Priobčil A. A.

(Dalje.)

Pust in vtrujen je prišel Šlegel v sredo zvečer domov. Na deželi je šlo slabo, »neumni« kmetje ga nikakor niso hoteli razumeti. Seveda so se že preje pri bronj o shodu pogovarjali, kakor je zvedel, in gospodje so kmete svarili pred njim ter jim tudi naročili, kako naj pobijajo njegove besede.

V trgu bode šlo bolje, to je bilo sedaj njegovo upanje. Zato velevažno delo je odložil četrtek, ta dan je hotel iti od hiše do hiše. Svoje zveste pristase je poznal in vedel, da mu ne uidejo, črnuharjev ni dobil nikogar zase, polovičarjev, katerih je bilo pa veliko, ni spravil nikogar na svojo stran. Tako je bilo vedno manje upanje, preprečiti klerikalni shod.

Tudi adjunkt in zdravnik nista mogla dosti storiti. Zavoljo svojega obnašanja imela sta gospoda prav malo zaupanja in spoštovanja pri ljudeh; toda napačno bi bilo, ko bi jima bil kdo očital brezdelnost. Napravila sta dosti potov ter marsikako »učeno« rekla zoper zalego mračnjaškega srednjega veka.

Šlegelov pisar je imel nalogo, da v gostilni pri lipi nastavi svoje mreže ter tu lovi ljudj, da ne bi šli k shodu. Ta plemeniti duh se je posebno mogočno razvil, kadar je jel govoriti o jezuitih. O takih priložnostih je imel navado trditi, da so celo vrage v primeri z jezuiti revni mazači, in to je zakričal s takim glasom, da ni bilo treba nobenega dokaza več.

Suknjar Gašperin, ki se je jako rad ponášal s svojo debelostjo, ta je bil tudi zelo šaljiv in je imel prav sebi lastne zanjke.

»Trideset krajcarjev, menim, bilo bi dovolj za jeden vatel«, rekel je v njegovi prodajnici sedlar Miha.

Gašperin pa, razsvitljen kot steklo samo, šepnil mu je tiho na uho: »Nemogoče mi je dati pod šest in trideset; če pa obljubite, mojster Miha, da se v nedeljo ne vdeležite shoda, rad zgubim sam in vam dam za dva in trideset.«

»Potem pa le ostanite pri šest in tridesetih, in jaz ostanem pri svojem prepričanju«, odgovoril mu je pošteni mojster ter smehljuje zapustil prodajalnico.

Največ sreče je imel fabrikant, on je lahko pokazal na svoje vspehe. V četrtek zvečer ukazal je sklicati svoje delavce, približno 40 jih je bilo, in nadpaznik jim je moral prebrati, kar je mestni liberalni list pisal o shodu. Potem je stopil on sam pred nje ter govoril takole:

»Kaj je misliti o bližnjem klerikalnem shodu, to, delavci, ste sedaj slišali. Kdor bi se pa vendar upal vdeležiti onega shoda, je isti dan odpušen iz službe!« Nato se je obrnil in šel. Ko pa je nastalo med možmi

čitnicah je porabila zbornica v to, da je razpravljala o predlogu nemških kričarjev, naj se prejšnji ministerski predsednik grof Badeni pozove pred sodišče, ker je dopustil, da so policaji iztirali poslance-kričarje iz zbornice. V torek, 26. t. m. je prišlo šele do glasovanja in kričarji so zmagali s 175 proti 167 glasovom. Da je prišlo do tega, je vzrok malomarnost slovanskih poslancev, ki so tičali doma, mesto da bi bili na svojem mestu. Vendar nas veseli, da tega poraza niso zakrivali tudi slovenski poslanci, kajti ti so bili vsi na svojem mestu in glasovali proti predlogu. Nesreče sicer ni nobene, ker bo odsek zavrnil nemško kliko, vendar pa je sramotno, da se dá desnica tako sramotno premagati prusaškim in rudečim elementom. V sredo se je pričela razprava o jezikovnem predlogu. Grof Thun je podal daljšo izjavo in obljubil, da hoče biti vlada vsem narodom jednako pravična in bo sodelovala v jezikovnem odseku. Razprava bo najbrže trajala zelo dolgo, toda posebnega upanja sedaj še ne moremo imeti, da se reši za nas ugodno narodnostno vprašanje. Preveč je nasprotstva na vseh straneh in tudi desnica ni vsa popolno jedina. Kdaj se pač prične z delom za zboljšanje položaja trpečih stanov?

Vojska mej Španijo in Amerikanci. Razni, deloma precej žalostni dogodki na španjskem otoku Kuba, dalje nesreča na neki ameriški ladiji, ki je bila vsidrana pred glavnim mestom Kube, Havano, pred vsem pa želja Amerikancev polastiti se bogatega otoka, je povzročila vojsko mej Španjci in Amerikanci, ki se je pričela 21. t. m. in zna biti usodna za obe državi ter svetovno trgovino. Dne 27. t. m. so Amerikanci prvokrat napadli neko pristanišče na Kubi in premagali Španjce. Izgubili so ti precej moči. Danes še nihče ne ve, kdo bo končno zmagal. Boj bo gotovo trajal dalje časa. Španjci sicer nimajo tako velikega števila ladij, kakor Amerikanci, toda bolj izurjeni so in imajo mnogo več vojakov, kakor Amerikanci. Ti imajo pa mnogo več denarja in bodo lahko nakupili še več novih ladij in najeli veliko vojakov-prostovoljcev, katerim plačajo po 5 dolarjev na dan. Armada na Kubi je sedaj obkoljena od ameriških ladij. Velika lakota preti prebivalcem, katerim zmanjkuje živeža. Španjci mislijo planiti na večja ameriška mesta, kakor Vašington, Novi Jork ter jih razbiti z bombami. Ali se jim posreči? Bomo videli.

Naša organizacija.

Udanostna izjava slovenske krščansko-socijalne zveze. Neposredno pred velikonočnimi prazniki je poslala slo-

venska kršč.-socijalna zveza v imenu vse slovenske krščansko-socijalne organizacije novoimenovanemu knezu in škofu dr. Antonu Bonaventuri Jegliču nastopal udanostno izjavo:

Milostivi gospod knez in škof!

Dne 10. novembra m. l. se je ustanovila v Ljubljani nepolitiška slovenska krščansko-socijalna »Zveza« z važnim smotrom: vezati vsa krščansko-socijalna društva po Slovenskem, snovati nova taka društva, kjer jih še ni, preskrbljevati kršč. socijalnim delavcem v Ljubljani primeren poduk in pošteno zabavo, zbirati mladino ter jo utrjevati v krščanskem mišljenju, in slednjič preskrbeti svojim članom društveno zastavo. Dne 9. prosinca t. l. se je odbor poklonil njega ekselenciji knezu in nadškofu goriskemu, ki je ob tej priliki izrekel svoje trdno prepričanje, da bo njegov naslednik krščansko-socijalnemu gibanju prav tako naklonjen kakor je bil on sam. In ko se je nekaj časa potem razširila vesela vest o imenovanju Vaše Prezvzišenosti za ljubljanskega kneza in škofa, tedaj se je vzradovala z vso deželjo tudi slov. kršč.-socijalna organizacija v Ljubljani in odbor »Zvezin« šteje si v svojo dolžnost, da Vaši Prezvzišenosti v imenu vse organizacije izreka svojo otroško udanost in pokorščino. Daljubi Bog Vaši Prezvzišenosti dolgo, dolgo vrsto let vladati ljubljansko škofijo! Slov. krščansko-socijalno organizacijo prešinja čut hvalečnosti do Boga, da je dal deželi v teh razburjenih in nevarnih časih, ko se vzdigujejo od vseh strani moči teme, tako gorečega višjega pastirja! Proseč Vašo Prezvzišenost blage naklonjenosti društvu podpisuje najudaneje za odbor: H. Zalesjak t. č. pred., I. Jakopič t. č. tajnikov nam. — Na to izjavo je odgovoril mil. g. knez in škof »Zvezi« takoj ter jej poslal to-le prekrasno pismo, ki bo gotovo iz dna srca razradostilo vso krščansko organizacijo v naši deželi:

V Dubrovniku, 11. aprila.

»Spoštovani g. predsednik! Srčno se zahvaljujem, da ste se me spomnili in tako lepo, res v pravem krščanskem duhu mi čestitali. Iz vsega srca bom Vaš in veselo podpiral Vašo zvezo in prelepe njene namene. Mislim in upam, da stoječi na temelju krščanskem si ne bomo ostali ptuji, ampak da bomo v tesni zvezi delali na čast Božjo za zmago krščanskih načel, pa za to na korist milega nam naroda. Ne morem Vam povedati, kako me veseli in tolaži, ko vidim, da je toliko slovenskih mož v resnici in iz srca zavzetih za Boga, za Gospoda Jezusa in za Njegovo kraljestvo! A ko to gledam, hvalim Boga in ne bojim se za prihodnost dragega in milega mi naroda mojega. Na teh tleh ne bodo vspevale nekrščanske, pa za to tudi neslovenske rastline iz ptujstva med Slovence donešene. Ne, ne bodo vspevale, zamrle bodo! V tem upanju pozdravljam in blagoslovim Vas in Vašo zvezo vsem udani

† Anton Bonaventura, škof.

Slovensko delavsko stavbeno društvo se je ustanovilo z namenom delavcem pomagati do lastnega, zdravega stanovanja. To društvo je vregistrirano zadruga z neome-

jeno zavezo. C. kr. deželna kot trgovinska sodnija je vpis pravil devolila. Zadruga je z 25. dnem aprila začela svoje delovanje. Ravnateljstvo nam poroča, da ima začasno svojo pisarno v »Katoliškem domu« na Turjaškem trgu v Ljubljani in določuje uradne ure na vsak petek večer od pol 7. do pol 8. ure in vsako nedeljo od pol 10. do 11. ure zjutraj. Kdor želi pristopiti, naj izvoli se tam oglašiti. Člani so redni (plačajo vstopnine 2 kroni) in vsaj en delež (5 gld.) in podporni člani (5 kron na leto). Točasno ravnateljstvo obstoji iz gg.: Dr. Iv. Janežič, predsednik, Jos. Gostinčar, namestnik, Art. Jean, tajnik in Fr. Ziller, blagajnik. Kontrolorja sta gg. dr. Ign. Zitnik in Iv. Rakovec.

Slovenska krščansko-socijalna zveza naznanja svojim članom, da so nove knjižnice s pravili že dogotovljene in jih člani lahko dobe vsak večer od pol 8. do pol 9. ure in ob nedeljah od 9. do 11. ure dopoldne. — Knjižnica »Zveze« je društvnikom odprta vsako sredo od 8. do polu 9. ure zvečer in vsako nedeljo od 11. do polu 12. ure dopoldne.

Društveno veselico napravi slovenska kršč.-socijalna »Zveza« dne 8. maja ob 1/2 8. uri v dvorani »Kat. doma«. Členi kat. mladenškega društva bodo igrali novo igro: »Sinovo maščevanje«, in nastopili bodo zopet društveni tamburasi z novimi komadi, ki so se jih mej tem naučili. Pelo bodo delavsko pevsko društvo »Zvon«. Vstopnina znaša: sedeži po 50, 40, 30 kr., stojišča 10 kr. in se uporabi za zastavo, ki se še letos blagoslovi.

Predstava »Lurške pastirice«, katero je vprizorilo v »Katoliškem domu« preteklo nedeljo drugič katoliško društvo za delavke, vspela je še bolj kot premijera. Opazili smo, da so se posamezne diletantinje bolj in bolj vglobile v svoje vloge, tako da je šla igra zares preko desk, kakor da se razvija pred nami resnično življenje. Veselja je imelo navzoče občinstvo — dvorana je bila zopet polna — v raznih veseljih in šaljivih prizorih; nedolžne deklamacije nedolžnih otročičev-angelčkov pa nehote spravijo gledalce v dobro voljo. In kako tudi ne. Saj je nedolžnost nekaj tako krasnega in žal dandanes že tako redkega, da jo na otročičih od vsega srca občudujemo. In pevski zbori so blagglasno odmevali po dvorani. Uverjeni smo, da je zopet preteklo nedeljo vsakdo zadovoljno zapuščal dvorano, v svesti si, da je videl kaj lepega, da je videl več, nego je pričakoval. Ne vemo sicer, ali bo društvo igro še ponavljalo ali ne, a smelo trdimo, da bo dvorana še polna, če se igrokaz še ponovi. In to je izvestno najlepša pohvala za mlado društvo.

Naša shoda. V nedeljo, dne 24. t. m. je priredilo slov. katol. delavsko društvo javen ljudski shod na vrtu doma rokodelskih pomočnikov. Na dnevnem redu je bil razgovor o obrtnih sodiščih in položaju stavbinskih delavcev. Socijalni demokratje so za ta shod izdali posebni »befel«, v katerem so soderuge priduševali, da gotovo vsi pridejo. Listkov s tem »befelom« so razdali na stotine po mestu.

glasno mrmranje, se je obrnil ter zakričal: »Kdor ima kaj zoper to, pride naj takoj v mojo pisarno.«

S temi besedami je stopil v hišo.

Nekateri so se obotavljali. Štirje možje so pa šli za njim.

»Vi torej niste zadovoljni z mojimi besedami?« zarežal je nad njimi kapitalist, ko so stopili v sobo ter se spodobno priklonili.

Hoteli so se sklicevati na svoje katoliško prepričanje in na prostost svoje vesti.

»Dovolj!« zakričal je oni, »že poznam te neumnosti. Kdor prejema moj denar, ta mora tudi vedeti, kaj je moja volja. Vidva, Nikolaj in Henrik, sta odpuščena od dela. Vama pa, Ivan in Valentin«, dostavil je zaničljivo, dam do jutri večera čas, da si premislita.«

To rekši je pokazal vrata; možje so odšli in niti besedice črhnili. Da je moral Nikolaj preživeti šest otrok, in da sta bila on in Henrik najboljša delavca, to ni brigalo libe-

ralnega osrečevalca ljudstva. Zato je vkal, da se ostalim delavcem da piva ter jih tako odškoduje za njihovo neomahljivo zvestobo. Tako so minuli dnevi.

V petek zvečer so bile luči našega trga zopet zbrane »pri lipi«. Vsi so bili precej poparjeni, samo fabrikant si je mel roki. Saj pa veseli tudi niso mogli biti, ker gotovo je bilo, da shoda ne morejo več preprečiti in da se ga jih bo mnogo vdeležilo.

Zlovoljen, ker se je drugim vse tako slabo posrečilo, pravi slednjič fabrikant notarju: »Toda ono stvar, ki se tiče župnikove zatožbe, ste gotovo dobro vpeljali, g. doktor?«

Da, vpeljal je Šlegel, toda zastoj. Da mu je stari, na zelo slabem glasu stoječi nočni čuvaj za dva goldinarja, ki mu jih je notar dal za žganje, obljubil pričevanje, ni hotel povedati, in da sta ga dva kmeta, ki jih je zato nagovarjal, skoraj iz hiše vrgla, se mu je tudi zdelo bolje, da zamolči.

»S tem nemirnim ljudstvom ni ničesar početi, odvrne jezno, «zdi se mi, da smobili slabo podučeni o sedanjih razmerah in da smo črnuharje pustili že predaleč priti, toda v prihodnje jim hočemo dobro stopati na pete. Sploh pa ne pustimo rimskih hlapcev tako po ceni oditi, ampak hočemo svoje še storiti. Jaz se hočem jutri še enkrat lotiti vplivnega Novaka. Vi, gospod fabrikant, poskusite s polovičarjem Ebingom, in — pridene skrivnostno, »za učitelja Helerja sem si pa izmislil posebno opravilo, ta bo naš vohun pri klerikalnem shodu, ta vloga se ravno njemu prilega.« Kako se je zmotil notar tudi v tem, bomo videli kmalu.

S tem so se gospodje zadovoljili, in akoravno se jim ni vse po volji izteklo, se jim je vendar prilegalo dobro vino. (Dalje sledi.)

PRAVILA

Slovenskega delavskega stavbenega društva v Ljubljani.

I. Ime in sedež društva.

§ 1. Društvo je registrirana zadruga z neomejeno zavezo, ustanovljena ob slovesni petdesetletnici slavnega vladanja Njegovega Velikanstva presvetlega cesarja Frančiška Jožefa I., in se imenuje: *Slovensko delavsko stavbeno društvo, registrirana zadruga z neomejeno zavezo.*

§ 2. Društvo ima svoj sedež v Ljubljani in raztega svoj delokrog po mestu Ljubljani in njegovi okolici.

II. Namen društva.

§ 3. Društvo je namen: svojim članom priskrbovati lastne hiše z vrtom in dvoriščem potom letne amortizacije v smislu teh pravil.

Svoj namen dosega društvo s tem, da:

1. zida društvenikom hiše po teh pravilih na troške društva,
2. da zida društvenikom hiše na njih lastne stroške.

§ 4. Društvo zamore tudi snovati na svoje troške vsa tista podjetja, ki stojé s stavbenim poslom v tesni zvezi: na pr. opekarne, žage i. t. d. Pri vseh svojih podjetjih se mora društvo ozirati v prvi vrsti na domače tvrdke in obrtnike, kateri naj se pismeno zavežejo le domače delavce in domač material rabiti.

III. Društvena sredstva.

§ 5. Društvena sredstva so:

1. Vpisnina rednih članov,
2. Prinosi podpornih članov,
3. Deleži rednih članov,
4. Izposojila,
5. Stavbišča in hiše, stranska podjetja, stavbeni material in inventar,
6. Razni drugi dohodki, kakor n. pr. volila, dediščine, darila i. t. d.

IV. Člani društva.

§ 6. Člani društva so:

1. Redni,
2. Podporni,
3. Častni.

§ 7. a) Reden član društva zamore postati:

1. vsak polnoleten državljan brez ozira na spol in posel njegov, dokler vživa državljske pravice,
2. Juridичne osebnosti, društva i. dr.
- b) Podporen član zamore biti vsakdo brez izjeme, kdor izpolnjuje dolžnosti in plača na leto vsaj 5 kron.

§ 8. Kdor hoče postati reden član, mora to pismeno naznaniti ravnateljstvu, katero določi, se li vsprejme ali ne. Proti temu odloku ravnateljstva ni priziva.

§ 9. Častne člane voli občni zbor.

V. Pravice in dolžnosti članov.

§ 10. a) Vsak redni član mora pri vstopu v društvo vplačati vpisnino dveh kron (2 kron). Ta vpisnina se sme tudi v obrokih, a najkasneje v 4 tednih vplačati.

b) Vsak redni član mora vzeti najmanje jeden delež. Ta delež, ki je določen na pet forintov (5 for.), zamore se tudi v obrokih, a ne manj kot po 25 (petindvajset) krajcarjev na teden vplačati.

c) Te deležne vloge ne nosijo nikakih obresti, ima pa član na podlagi tega deleža pravico do sodelovanja pri društvu v zmislu teh pravil.

d) vsak redni član sme tudi več kot en delež imeti, vendar pa zavoljo tega nima več pravic, kakor ko bi imel le en delež.

e) Ako hoče redni član izstopiti, mora to vsaj štiri (4) tedne pred koncem leta ravnateljstvu pismeno naznaniti in si to naznanilo dati potrditi.

§ 11. Izstopiti pa smejo samo tisti člani, ki nimajo nobenih obvez nasproti društvu.

Tisti člani, ki imajo več kot jeden delež, zamorejo samo enega ali pa tudi vse deleže odpovedati s tem pridržkom, da oni, kateri imajo nasproti društvu kako obvezo, morajo imeti vsaj jeden delež vplačan.

Odpovedani deleži izplačujejo se koncem drugega leta po odpovedi v nominalni svoji vrednosti.

§ 12. Društveni deleži glasijo se na ime člana in se ne smejo brez dovoljenja ravnateljstva ne prodati, ne na drugo osebo prepisati.

Društveni redni člani sploh ne smejo ne svojega imetja, v kolikor je društvu še obvezano, ne svojih terjatev do društva prodati ali zastaviti, izvzemši tiste obresti, do katerih ima član po pravilih popolno pravico.

Kdor greši proti tej določbi, izgubi pravice članstva.

§ 13. Stavbišča in hiše, katere so člani dobili od društva, se ne smejo prodati, dokler ni društvo popolno izplačano. Želi kak društvenik potem, ko je društvu izplačal, svojo hišo ali stavbišče prodati, je dolžan to najpreje ravnateljstvu naznaniti in istemu odkup ponuditi.

Šele potem, če ravnateljstvo noče dotične nepremičnine kupiti, sme iste drugam prodati.

Ta določba veže člana dvajset (20) let po izplačanju dotične nepremičnine ter se mora na troške dotičnega člana v zemljiški knjigi vpisati.

§ 14. Le v slučaju smrti mora društvo brez ugovora na željo opravičenih dedičev po dovršeni zapuščinski obravnavi kupiti delež oziroma hišo in dotično svoto v celoti opravičencem izplačati. Ta svota se najde po odbitju difference, ki nastane med prvotno kupno ceno in sedajno po pravilih določeno ceno nepremičnine od prve in troškov prenosa deleža na tretjo osebo.

Ako hočejo dediči nastopiti delež in ž njim zvezane pravice umrlega člana, morejo to pismeno javiti ravnateljstvu, katero določuje, je li to po pravilih mogoče ali ne.

Ako je več dedičev, si morajo izbrati pooblaščenca v ta namen.

§ 15. Vsaki član se mora pri vstopu v društvo pismeno zavezati, vse določbe teh pravil točno izpolnjevati in obljubiti, da prevzame poroštvo v zmislu teh pravil.

§ 16. Vsi redni člani društva imajo enake pravice brez ozira na to, ali imajo večje ali manjše vloge v društveni blagajnici.

Samo redni člani imajo pravico v društvenih zborih glasovati, voliti in voljeni biti.

§ 17. podporni in častni člani smejo se vdeleževati vseh društvenih zborovanj, govoriti in nasvete staviti, pa nimajo pravice glasovati.

VI. Dobava denarja.

§ 18. Potrebna denarna sredstva dobiva društvo:

1. s prispevki svojih članov,
2. z obrestmi od denarja pri denarnih zavodih naloženega,
3. z izposojili, katere društveno ravnateljstvo najme pri raznih denarnih zavodih ali pri zasebnikih proti zastavi društvenega premoženja.

Za ta pod 3. navedena izposojila jamčijo vsi redni člani društva solidarno.

§ 19. Vsi društveni denarji, v kolikor niso potrebni za nakup zemljišč in za zgradbo hiš, se morajo naložiti v domačih denarnih zavodih.

VII. Predaja stavbišč in hiš v lastništvo članov.

§ 20. Ko društvo počne poslovati, mora ravnateljstvo kupiti primerno zemljišče in in tisto parcelirati. To se potem zgodi vsako leto in sicer tako, da je do rednega obnovega zbora vselej že določena cena vsaki parceli.

Ceno vsaki parceli določi stavbena komisija. Vsaka parcela naj meri vsaj dvesto (200) m².

Takoj potem, ko je ravnateljstvo kupljeno zemljišče parceliralo, oziroma na rednem občnem zboru naj se parcele mej društvenike razdelé po žrebu.

Izžreba se le toliko parcel, kolikor more društvo sezidati hiš v istem letu.

§ 21. Vsak član ima pravico vsaj do jedne, največ do treh parcel.

Ravnateljstvo ima pravico v posebnih slučajih še po več parcel jednemu članu predati, ako se taisti zaveže, da jih rabi za se v smislu teh pravil.

Kdor želi več kakor jedno parcelo dobiti, mora to vsaj 14 dni pred žrebanjem pismeno naznaniti ravnateljstvu, katero o tem sklepa.

Proti temu odloku ravnateljstva ni priziva.

§ 22. V posebno ozira vrednih slučajih sme ravnateljstvo tudi zunaj tega žrebanja posameznim članom prepustiti stavbišča oziroma zidati hiše.

§ 23. Vsak član ima pravico svoje stavbišče z onim drugega člana zamenjati oziroma je drugemu članu prepustiti. Vsak tak slučaj pa je ravnateljstvu naznaniti in za prepis po 50 krajcarjev plačati.

§ 24. Ravnateljstvo določí dan žrebanja za prvo leto, potem pa se to žrebanje vrši redno vsako leto na občnem zboru.

§ 25. Da starejši člani društva zamorejo preje priti na vrsto, naj veljajo sledeča pravila:

1. Vsaki član, ki se hoče vdeleževati žrebanja, mora imeti vsaj jeden do cela izplačan delež, to je pet (5) forintov.
2. Vsako leto imajo tisti člani, ki so starejši po pristopu, tudi prednost pri žrebanju.

§ 26. Ravnateljstvo določi vsako leto v sporazumu s stavbeno komisijo z ozirom na denarna sredstva društva, na koliko parcelah se bodo dotično leto zidale hiše.

Zidati se počne po določbah stavbene komisije društvene v sporazumu s pristojnim stavbenim uradom.

Zidati se prične na parceli številka 1 (ena) in tako dalje po vrsti števil.

Številka parcele oziroma začetek štetja parcel določi ravnateljstvo v sporazumu s stavbeno komisijo.

Ravnateljstvo sme v sili ta red za kak slučaj spremeniti.

§ 27. Vsak član sme stavbeni komisiji prinesiti svoj lastni načrt, oziroma dajati naročila za zidanje hiše.

§ 28. Ko je hiša dozidana, naj ravnateljstvo v skupni seji s stavbeno komisijo izračuni lastne troške z obrestmi vred ter pridene svoto 2% kupne cene. Končna ta svota je prava kupna cena dotične hiše.

§ 29. Vsak društvenik ima pravico, ko pride nanj vrsta zidanja, to svojo pravico odstopiti drugemu članu, vendar pa mora biti ta redni član društva in se mora to ravnateljstvu v 14 dneh prijaviti pismeno.

§ 30. Ravnateljstvo določi dan, ko se bodo dozidane hiše predale v last dotičnega člana. Tedaj se sestavi z dotičnim članom kupna pogodba po določbah teh pravil; posebej pa mora vsak član, ki prevzame hišo v last, ali že imeti ali pa pri podpisovanju kupne pogodbe vplačati 10 (deset) % kupne cene.

§ 31. Da redni člani to svoto lažje zmagajo, zamore vsak član vplačevati na teden po 25 kr., kar se mu pri sklepanju te pogodbe vračuna s kupno ceno.

Na ta način v teku jednega leta nabrana vsota se obrestuje šele s početkom drugega leta in sicer sami goldinarji. Obrestno mero določuje ravnateljstvo.

§ 32. Takoj, ko se podpiše kupna pogodba obestranski, mora kupec prenesti hišo v zemljiški knjigi na svoje ime s tem pridržkom, da se vknjiži društvena pravica do hiše kot hipoteka, dokler ni polno izplačana kupna cena.

§ 33. Vse stroške kupne pogodbe, prenosa v zemljiško knjigo s predznakmo društvenih pravic mora nositi dotični član sam.

§ 34. Ravnateljstvo sme v posebno oziro vrednih slučajih tudi manj kakor 10% kupne cene določiti kot pogoj prevzete hiše.

§ 35. V kupno pogodbo se morajo sprejeti tudi sledeče določbe:

1. Član, ki namerava svojo od društva kupljeno hišo prodati, se zaveže najpreje društvu v nakup ponuditi jo. Kdor bi tega ne storil, plača kazni sto (100) forintov na korist društvenega rezervnega zaklada. Ta določba velja 20 let po izplačanju kupne cene.

2. Član, kateri obojih obvez nasproti društvu ne spolnuje v predpisanih obrokih, izgubi po dvakratnem opominu pismeno brez vspeha izraženem vse pravice. Ravnateljstvo dobi pravico hišo zopet prevzeti v popolno last društva, dotičniku pa izplača do tedaj vplačane amortizacijske obroke po odbitku tiste svote, kolikor je hiša sedaj manj vredna, to je po odbitku 2% (dveh) letnih obresti kupne cene za tisti čas, ko je bil ta član lastnik hiše.

3. Društvo si pridržuje pravico, na hišo, katere še ni popolno plačana, vzeti hipotečno posojilo in ga na društvene troške v zemljiški knjigi na dotično hišo vknjižiti dati. Nasproti je pa društvo vezano po izplačanju zadnjega obroka kupne cene to hipotečno svoto brez ugovora dati izbrisati na svoje troške. Ta pravica naj se vpiše v zemljiško knjigo pri predaji hiše.

4. Vsaka taka hiša mora biti zavarovana proti požaru vsaj za kupno ceno.

§ 36. Vsak član sme svojo hišo ali druge pravice prenesti na drugo osebo, vendar mora biti dotična oseba redni član društva in se mora ravnateljstvo o tem obvestiti.

Za vsak tak prenos društvenih pravic se plača pristojbina 50 (petdeset) krajcarjev v korist rezervnega zaklada.

Ravnateljstvo ima pravico tak prenos prepovedati, ne da bi moralo navesti vzroke. Proti takemu odloku odprt je priziv na občni zbor.

§ 37. Kupna cena prevzete hiše in zemljišča odplačuje se na ta način, da vplačuje član vsako leto v kupni pogodbi določene odstotke te svote kot obresti in amortizacijo v društveno blagajnico.

§ 38. Ravnateljstvo ima pravico z vsakim članom posebej se dogovoriti o meri odstotkov za amortizacijo in obresti.

§ 39. V slučaju nezmožnosti člana sme ravnateljstvo tudi dogovorjeno amortizacijsko kvoto znižati.

§ 40. Ako kak član izgubi zaslužek in v slučaju dolge bolezni sme ravnateljstvo iz rezervnega zaklada plačati zanj amortizacijske obroke. Ta član pa je obvezan potem te obroke brez obresti povrniti rezervnemu zakladu.

VIII. Nehanje članstva.

§ 41. Članstvo preneha:

1. s prostovoljnim izstopom,
2. z izključenjem v slučajih
 - a) če član svojih dolžnosti ne izpolnjuje,
 - b) če član s svojim postopanjem društvu škoduje,
3. z likvidacijo društva.

Gledé na točko 2. odločuje ravnateljstvo in svoj odlok članu pismeno naznani. Z dnevom, ko se članu dostavi odlok izključenja, preneha njegovo članstvo.

Proti takemu odloku je dopuščen priziv na občni zbor.

§ 42. Za vsakega člana pa, bodisi da prostovoljno izstopi, bodisi da se izključi, veljajo postavne določbe glede društvene obveze v smislu §§ 50 in 73 zakona z dné 9. aprila 1873, št. 70 drž. z.

§ 43. Kadar umre kak redni član brez postavnih dedičev, tedaj naj ravnateljstvo vso njegovo terjatev oziroma izplačano hišo po določbah teh pravil nazaj kupi in to svoto sodbeno shrani. Če se po preteku postavno določenega časa ne oglase opravičeni dediči, pripade ta svota društvu rezervnemu zakladu.

§ 44. Sorodniki druge vrste zamorejo, le tedaj kakor dediči nastopiti na vse društvene pravice umrlega člana, ako to dovoli ravnateljstvo, pa velja tudi v tem slučaju določba § 8 teh pravil.

IX. Rezervni zaklad.

§ 45. V namene društva se mora zasnovati rezervni zaklad, kateremu pripadajo:

1. Vpisnine rednih članov,
2. Doneski podpornih udov,
3. Pristojbine za prenose v društvenih knjigah,
4. Kazni,
5. Volila, dediščine, darila, v kolikor nimajo posebnih namenov,
6. Premožanje umrlih članov (§ 43).

§ 46. Iz rezervnega zaklada se nakupujejo zemljišča v društvene namene, pa mora društvo od vzetih svot plačevati 3 % letne obresti temu zakladu. Vse te svote pridejo takoj, ko so proste, zopet nazaj v rezervni zaklad.

§ 47. Visokost rezervnega zaklada določuje občni zbor na pet let. Če bi med tem časom svote odločene temu zakladu, presegale to mejo, se devajo v društveno blagajno za tekoče potrebe.

§ 48. Iz rezervnega zaklada se podpirajo tudi tisti člani, ki začasno ali trajno ne morejo zaradi pomanjkanja dela ali zavoljo bolezni spolnovati svojih obvez nasproti društvu. O tem sklepa ravnateljstvo, v slučaju priziva tudi občni zbor.

§ 49. Prostovoljno izstopli in izključeni člani nimajo nikake pravice do rezervnega zaklada.

§ 50. V slučaju likvidacije po konkurzu ali prostovoljni razdružitvi služi rezervni zaklad v pokritje društvenih obvez; preostala svota pa se razdeli po vplačanih deležih med redne člane društva v smislu § 53.

§ 51. Rezervni zaklad in preostanki društvene blagajne se smejo investirati tudi v društvenih podjetjih druge vrste, kakor n. pr. opokarnah itd.

X. Društvo preneha.

§ 52. Društvo preneha:

1. v slučaju konkurza,
2. vsled ukaza pristojne oblasti,
3. po sklepu občnega zbora.

§ 53. V slučaju nehanja društva mora ravnateljstvo vse društvene terjatve v denar spraviti, društvene obveze izpolniti in ostalo svoto razdeliti med člane tako, da dobi vsak član

na svoj delež največ po 100 % (sto) nominalne vrednosti.

Ostali denar najserazdeli med razne domače dobrotelne zavode po sklepu občnega zbora.

§ 54. Ko bi društveno premoženje skupaj ne zadostovalo pokriti društvene obveze, se ostali dolg po razmerju deležev razdeli med posamezne redne člane enakomerno, ki so dolžni potem v teku 3 (treh) mesecev svoje obveze spolniti.

XI. Uprava in vodstvo.

§ 55. Društvo upravljajo:

1. Ravnateljstvo,
2. Stavbena komisija,
3. Kontrolorja,
4. Pregledovalci računov,
5. Občni zbor.

§ 56. Ravnateljstvo ima 4 (štiri) člane katere izvoli občni zbor za dobo dveh (2) let, ti pa volijo izmed sebe predsednika, namestnika, blagajnika in tajnika vsako leto na novo. Vsako leto odstopi polovica udov ravnateljstva; prviokrat jih določi žreb, pozneje pa doba poslovanja. Vsak odstopivši član ravnateljstva se more zopet voliti.

§ 57. Ravnateljstvo zastopa zadrugo z vsemi pravicami, katere mu dajejo postave. posebej ona z 9. aprila 1873. leta, in podpisuje v imenu zadruge na ta način, da se podpišeta pod trdko, katera najbo pisana ali s pečatom natisnjena, dva člana ravnateljstva.

§ 58. a) Predsednik vodi upravo in zadrugo na zunaj pred oblastmi in pred drugimi osebami ter podpisuje z blagajnikom vred društvene spise. Tista pisma in listine pa, s katerimi zadruga prevzema denarne obveze, mora podpisati poleg teh dveh še jeden kontrolor.

b) Predsednikov namestnik zastopa predsednika v vseh opravilih v njegovi odsotnosti.

c) Blagajnik vodi društvene knjige, sprejema vplačila članov in jih potrjuje s svojim podpisom in s podpisom še jednega člana ravnateljstva. Izplačuje nakazane svote po nalogu predsednika proti potrdilu.

Plačila na obrtnike ali trgovce za dogotovljena dela ali dostavljen material, smejo se šele potem izplaščati, ko je stavbena komisija dotične račune pregledala in potrdila.

Člani ravnateljstva se za njihov trud nagradijo po sklepu občnega zbora.

§ 59. Ravnateljstvo ima vsaki mesec dve redni seji, po potrebi jih more sklicati predsednik oziroma namestnik tudi več.

Sklepa se z nadpolovično večino glasov; pri enakem številu glasov pa odločuje predsednik.

Ravnateljska seja je sklepčna, kadar sta poleg predsednika ali namestnika še vsaj dva člana ravnateljstva navzoča.

Član ravnateljstva, ki od treh sej zaporedoma neopravičen izostane, sme se kazniti z dvema kronama na korist rezervnega zaklada.

Kdor plača v enem letu trikrat tako kazen, izgubi svoje mesto v ravnateljstvu in se skliče občni zbor.

§ 60. Ravnateljstvo sestavi na koncu vsakega leta poročilo za občni zbor s sklepom računov in ga da 14 dni pred občnim zborom tiskanega društvenikom v roke.

Bilanco je sestaviti tako, da se vpišejo med aktiva: gotovina v blagajnah, vrednostne listine po kurzu, premakljivo in nepremakljivo imetje zadruga in njene terjatve; med pasiva pa: deleži rednih članov, zadruga izposojila in rezervni zaklad ter 10 % vplačila rednih članov na prihodnjo kupno ceno hiše.

To, kar ostane aktiv po odbitku pasiv, je čisti dobiček dotičnega leta, ki se pridene rezervnemu zakladu.

§ 61. Ako se pri sklepu računov pokaže izguba, se ta pokrije v prvi vrsti iz rezervnega zaklada, ako ta ne zadostuje, se pritegnejo deleži rednih članov, katere pa morajo člani zopet vplačati do polne svote 5 forintov v smislu teh pravil.

§ 62. Posel kontrolorjev traja samo jedno upravno leto. Ko občni zbor izvoli dva druga, prenehajo pravice prejšnjih dveh; smeta pa stara dva vnovič biti izvoljena.

Kontrolorja imata dolžnost pregledovati društvene knjige in listine v denarnih zadevah, nadzirati denarno poslovanje ravnateljstva ter podpisovati z blagajnikom in predsednikom vred one listine, ki se tičejo denarnih zavez društvenih.

Posel kontrolorjev opravljata v prvem društvenem letu po sklepu osnovalnega zbora gg. Ivan Rakovec, urednik dnevnika »Slovenec« v Ljubljani, in dr. Ignacij Žitnik, beneficijar in državni poslanec v Ljubljani.

§ 63. Stavbena komisija je sestavljena iz predsednika in tajnika ter treh strokovnjakov, katere izbere ravnateljstvo in jim gre primerna nagrada za njihov trud.

V delokrog stavbene komisije spada:

1. Parceliranje društvenih zemljišč.
2. Določiti ceno tem parcelam.
3. Prirejati oziroma odobrovati stavbene načrte.
4. Potrditev dogotovljenih stavb in pregledovanje dostavljenega materiala.

Člani stavbene komisije se smejo vdeleževati ravnateljskih sej, pa nimajo pravice glasovanja, ako niso člani ravnateljstva. Seje stavbene komisije sklicuje in vodi društveni predsednik in so sklepčne, ako sta poleg predsednika še dva ude navzoča.

§ 64. Občni zbor izvoli vsako leto tri (3) pregledovalce računov, kateri morajo vsaj enkrat na mesec knjige in blagajno pregledati in v prihodnji ravnateljski seji o tem poročati. Na vsakem občnem zboru morajo poročati o stanju blagajne in letne račune s svojim podpisom potrditi.

§ 65. Redni občni zbor se skliče vsako leto do konca marca.

V delokrog občnega zbora spada:

1. Odobrenje letnega poročila ravnateljstva.
2. Odobrenje računskega sklepa.
3. Volitev ravnateljstva, kontrolorjev, računskih pregledovalcev, razsodišča in častnih članov.
4. Določba remuneracij ali nagrad.
5. Izžrebanje parcel.
6. Prememba pravil.
7. Podpore udov in določitev amortizacijske kvote.
8. Opustitev zidanja za kako leto.
9. Razdružitve društva.

Občni zbor vodi predsednik ali njegov namestnik.

Član, ki hoče staviti kak predlog, ga mora 14 dni pred občnim zborom pismeno naznani ravnateljstvu, da se more o njem sklepati.

Občni zbor je sklepčen, če je $\frac{1}{3}$ (ena tretina) rednih članov navzočih. Ako je prvi občni zbor nesklepčen, se skliče v 14 dneh drugi, ki je pa sklepčen pri vsakem številu glasov.

Občni zbor sklepa z absolutno večino glasov. Način glasovanja določuje predsednik, pri enakem številu glasov velja predlog kot odklonjen.

Volitve se vrše po listkih in je izvoljen tisti, ki dobi nadpolovico oddanih veljavnih glasov. Pri enakem številu glasov odločuje žreb, ki ga vzdigne predsednik.

O razdružitvi društva sme občni zbor le tedaj sklepati, ako je tak predlog na dnevnem redu, pa mora biti navzočih vsaj dve tretjini rednih članov in od teh mora glasovati jih tri četrtine za ta predlog.

§ 66. Ravnateljstvo skliče izvenredni občni zbor po potrebi. Mora ga pa sklicati v 14. dneh, ako zahtevajo to:

- a) 25 rednih članov pismeno
- b) pregledovalci računov v dopisu na ravnateljstvo.

Ako tej zahtevi ravnateljstvo ne ugodí, imajo pregledovalci računov sami pravico sklicati tak izvanredni občni zbor in mu določiti dnevni red.

§ 67. Občni zbor ima pravico odstaviti vsakega člana ravnateljstva, kontrolorje, pregledovalce računov od njegovega mesta, ako je tak predlog na dnevnem redu in se sprejme z absolutno večino glasov.

§ 68. V slučaju preprirov društvenikov med seboj ali z ravnateljstvom razsodišče, ki ima 5 udov, katere voli občni zbor na eno leto. Proti odloku razsodišča je dovoljen priziv le na občni zbor. Kdor proti temu ravna, izgubi pravice člana.

Noben član pa ni primoran se podvreči temu sodišču, ako pred razsodbo ugovarja.

§ 69. Vse društvene objave in naznanila, posebno vabila na občni zbor se razglasé po v Ljubljani izhajajočih časopisih »Glasnik« in »Slovenec«.

§ 70. Prvo leto vodi društvo sledeči odbor, kateri je bil izvoljen na osnovalnem zboru:

- Dr. Ivan Janežič, profesor v Ljubljani.
Josip Gostinčar, paznik v predilnici.
Franc Ziller, delavec v predilnici.
Arthur Jean, stavec v Katoliški Tiskarni.

Legitimirajo jih ta pravila.

§ 71. V bodoče voljeni člani ravnateljstva bodo legitimovani po volilnem zapisniku podpisanem od predsednika občnega zbora in dveh članov.

V Ljubljani, dné 13. marca 1898.

Ob 10. uri je bil prostorni vrt poln ljudi, ki so radovedno pričakovali pričetka. Društveni predsednik Jakopič otvori shod in pozivlje vse navzoče na občni red. Prečita imena nastavljenih rednikov in predlaga volitev predsedstva. Izvoljeni so bili z veliko večino: A. Jean, predsednik, Gostinčar, namestnik, Avšič, zapisnikar. Socijalni demokratje, ki so z njihovim predsedstvom pogoreli, vprizoriiti so pri izvolitvi nemir, ki se je le s težavo omejil. Jean je potem poročal o obrtnih razsodiščih, toda »olikana« soc. dem. druhal je delala tolik nemir, da se je moral shod pretrgati dvakrat po 10 minut. Opazilo se je, da je »kapo« Zadnik najbolj hujskal pristase k neredu, in kjer je bil on, tam je bil tudi vrišč najhujši. Ko si niso vedeli pomagati drugače spraviti kršč. soc. iz ravnotežja, pričeli so na veje kostanjev obešati plakate za njih ljudski shod, ki se je imel vršiti popoldne ob 2. uri pri južnem kolodvoru. Ker so s tem posko- dovali veje, seveda niso mogli naši redniki trpeti tega in so odstranili nekaj lepakov in branili natikati nove. Pri tem je navstal v Izraelu grozni vrišč, ki se ni dal več poleči, posebno ker je Zadnik hujskal »svoje« k temu, češ, da Jean predolgo govori. Gostinčar videč, da ne bo mogoče vsled surovosti socijalnih demokratov završiti shoda mirno in sploh ne zborovati, je zaključil shod. Socijalni demokratje slepo sledeči fanatičnemu Zadniku, so pokazali na tem shodu dovolj jasno, da jim v resnici ni za delavske interese. Kako lahko bi bili združeni vsi ljubljanski delavci pokazali, da hočemo tudi pri nas obrtna sodišča, toda rudeča, po česnju smrdeča judovska soc. demokratična tolpa, ki vedno trdi, kolika prijateljica delavcev da je, tega ni hotela in je raje s surovim vpitjem, podobnim bodisi po vsebini, kakor po glasovih, divjim pasjeglavcem, onemogočila mirni shod. Zmož- neji in za delavce resno misleči soc. dem. (ki so pa redki) so nad lastnimi pristasi zma- jevali z glavami. Tudi nam se vriva vpra- sanje: ali je na ta način mogoče, da si pri- borimo delavci zboljšanje? Kdo je kriv temu? Naše mnenje je, da tisti ljudje, ki po receptu svojih političnih gospodov s krivimi nosovi pozabljajo v važnih trenutkih delavskih inte- resov in mislijo samo na svoj jaz. Pri tem shodu se je tudi pokazalo, da soc. demo- kracija v Ljubljani po številu ne raste. Ves nje napredek je v tem, da je nekoliko bolj sklopljena kot pred nekaj časom. Kršč. soci- jalcem pa kličemo: Naprej za delavska prava, za vero in dom naših pradedov. — Popo- ludne se je vršil v Vodmatu dobro obiskan društven shod, na katerem sta poročevalca Jean in Gostinčar poleg drugega govorila o dnevnem redu dopoldanskega shoda. Shod se je završil povsem mirno.

Iz Št. Petra na Krasu. Zadnji »Glas- nik« je poročal o tukajšnjem soc. dem. shodu na velikonočni ponedeljek. V vsebini tega članka se čuti tukajšnji železničar g. Ivan L e g a t u žaljenega s tem, da se mu pred- baciva, da je s svojim predlogom zagovarjal »rudečkarje«. Ker g. Legat v »Slovincu« pripomni, da ni imel namena »rudečih bra- tov« podpirati, naj se vzame to tudi v »Glas- niku« na znanje, posebno zato, ker ni bilo do tega časa povoda misliti, da bi se štel v družbo »rudečkarjev«. Ta večer pa se je zdelo njegovo obnašanje mnogim sumljivo. — Zeleti je, da bi se naši ljudje v tem oziru spametovali in se ne vtikali v zadeve, kate- rih ne umejo. Splošno pa velja pravilo: ne druži se s socijalnimi demokrati, kajti vsak kdor prime za smolo, se osmoli!

Poročevalec.

„Delavsko podporno društvo v Celji“ je izvolilo v nedeljo 24. t. m. na svo- jem ustanovnem shodu, kateri se je vršil ob mnogobrojni udeležbi v krasnih prostorih Na- rodnega doma, sledeči odbor: predsednikom Rebek Ivan, ključavničarski mojster in hišni posestnik v Celji, podpredsednikom č. gosp. Krančič Ivan, mestni kaplan v Celji, tajni- kom Zabukošek Mihael, diurnist v c. k. cin- karni v Celji, blagajnikom Omladič Jakob, hišni posestnik in trgovec v Gaberjih pri Celji; Leon Josip, krojač v Celji, Stojan Mar- tin, mizar na Teharjih pri Celji, in Lipovšek Fr., veleposestnik v Medlogu pri Celji, odborniki.

Socijalne zadeve.

Katoliška delavska društva na Bavarskem lepo napredujejo. Bavarsko železničarsko dru- štvo je stelo v pretečenem letu 9250 udov, nedavno ustanovljeno društvo za delavce v predilnicah pa čez 4000 udov. Der »Arbeiter«, društveno glasilo južnonemških katoliških de- lavskih društev šteje čez 20.000 naročnikov. Hvala Bogu, da se krščansko-socijalna zavest tako krepko razširja in krepi. Če imajo dru- god tako lepe vspehe, bomo gotovo pri nas na Slovenskem imeli še lepše, če se zares po- trudimo, in stori vsak svojo dolžnost. Kajti ne najdeš z lepa tako vernega in npravno ne- pokvarjenega ljudstva, kot so naši Slovenci še vedno, v kljub liberalnemu in socijaldemo- kratičnemu strupu, s katerim se mu zadnji čas tako pridno zavdaja. Zato le hitro na delo, dokler ni še prepozno. Razširjajmo »Glasnik«, zahtevajmo ga po gostilnah, raz- širjajmo neustrašeno krščansko-socijalna na- čela, in nastopajmo povsod moško in odločno. Takega nastopa je vredna stvar, za katero se borimo. Boj je hud, toda zmaga bo tem lepša.

»Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi,

»A delo in trud nam nebo blagoslovi!«

Želez- ničar.

Nedeljski počitek pri železnicah. Dozdaj se je samo severna železnica v nekoliko približala naredbam železniskega mi- nistra za državne železnice. Vsak uslužbe- nec bo imel vsaj vsako drugo nedeljo pro- sto. Čas je že, da se gane tudi južna žele- znica.

Za domače delavce. Železniški minister Vitek je ukazal, da se mora vsak podjetnik pri državnih železnicah zavezati, da bo rabil d o m a č e d e l a v c e, in pisal je tudi dru- gim železničarskim družbam, naj izdajo ravno take ukaze.

Naši nasprotniki.

Socijalni demokratje — najgrji suroveži. Socijalni demokratje so pretečeno nedeljo na shodu pri »južnem kolodvoru« pokazali vso svojo naobrazbo v rabi metanja vrčkov, lom- ljenja stolov in razbijanja s smrtonosnimi gorjačami. Ob 2. uri popoldne je bil na- znanjen soc. dem. ljudski shod, na katerem se je imelo razpravljati o prvem majniku in občinskih volitvah. Na shod je prišlo tudi lepo število kršč. soc., tako da so se soc. dem. resno bali za predsedstvo. Ko se je iz- bralo po živahnem protestu kršč. socialistov soc. dem. predsedstvo, hotel je nastopiti njih govornik. Kršč. socialisti so zavpili nekate- rikrat »živijo«, kar je navzoče sodruge tako razjezilo, da so planili z gorjačami, vrčki in stoli po v ozadju in na strani stoječih kršč. socialistih, ki niso bili pripravljeni na to. Jeana je vdaril nekdo po glavi, da je bil naenkrat ves krvav. Poleg Jeana je bilo ra- njenih (in sicer nekateri zelo) še več kršč. socialistov. Redarji so napravili mir in are- tovali štiri rudeče opičje bratce, škoda le, da tudi drugih, ki so metali vrčke, zbijali s pa- licami in stolmi, ni možno naznaniti, ker jih ljudje ne poznajo po imenih. Tako so rudeči bratci pokazali, kdo na javnih shodih rabi pest, vrčke in palice. Krščanski socialisti niso bili pri mizah, ko se je pričela rabuka, marveč so se vsi vstopili v ozadje, ker so nameravali iti na shod v Vodmat. Vsled tega nam soc. dem. ne morejo po svoji navadi vtajiti dejstva, katero so namenoma in smemo

reči dogovorjeno storili. Shod je komisar se- veda takoj zaključil. Tako se agitacijski shod soc. dem. za nemškutarje ni vršil, po njih lastni krivdi.

Zagorje. 17. apr. »V Rodoljubu« št. 7. 2/4. napada mojo osebo neki dopisnik iz Za- gorske okolice, kateri je začel svoj okoren napad z nakupovanjem »šmira«. Brzkone si je moral namaziti z njim svoj lažnjivi jezik in pa svoje zarjavelo pero, da je mogel zopet enkrat kaj skup spraviti v obrambo svojega postrežljivega prijatelja, »obče spoštovanega in obče čislanege posestnika in oštirja R. Rosine.« G. dopisnik, ki nosi ime zna- nega pevca-krilateca, pa dela sramoto svoje- mu imenu. Ta gospod pač slabo »poje«. Tako piše »Rodolj.« dopisnik. To sramoto Vi lahko sami zase ohranite, ker se z lažjo po- tegujete za tistega Rozino, ki med Vašimi še poštenimi kmeti širi brezverske socijal-demo- kratične nauke in pride v Zagorje po mo- krače, da bi razgnali shod katoliških mož, Ako ste tako kratkovidni, da Vam ni znan sad mokraskega drevesa, pridite v Zagorske sole in ga bote pedagogično lahko stu- dirali. Dalje mi očita, da sem na dan shoda pod sv. Jurjem 7. svečana prišel na boj, »kakor to delajo nekateri vro- če krvni vaški fantje.« in hujskal kmete k pretepu. »Škoda pač, da je gospod toli hlač potrgal po šolskih klopih, a se tako malo izolikal«, tako nadaljuje »omikani« do- pisnik v gosposki suknji, ki je šel kupit skatljico kelomaza v prodajalnico. Najpred omenim, da je bil shod že 9. januarja, toraj pred tremi meseci. To kaže, da je oštir Rozina mnogo časa rabil, da je dobil enega pisarja za obrambni dopis. Slišal sem celo, da ga je po Litiji iskal. Kako nesramno-obrekljive besede je zapisal Rozinov zagovornik s svo- jim v »šmiru« pomočenim peresom, kaže naj- bolj to, ker jaz takrat pri cerkvi še niti ve- del nisem, da Rozina-Čobal (res lepa družba dveh obče čislanih) nameravata naš shod najpred na ta način preprečiti, da bi kmete v Rozinovo gostilno zvabila. To res ni bila napačna misel, bi bil Rozina vsaj nekaj sto- čil. In ker v resnici »nekaj kmetov, pred cerkvijo k Rozini« ni slo, ampak vsi na naš shod, kako sem mogel jaz o teh reči, »naj le gredo, saj imamo tudi mi trde pesti«. Da sem bil popolnoma zoper vsako silo, kaže najbolje to, da sem na shodu ravno jaz zabranil, da niso razburjeni kmetje Čo- bala in njegovih vrgli ven. Zato liberalnemu zagovorniku mokračev pač ni treba zdihovati, da je škoda, ker mi je študiranje tako malo olike prineslo. Od njega in njegove vrste ljudij se jaz pustim najmanj olike učiti. In če bi bilo vse moje »trganje hlač po šol- skih klopih« brez vsega vspeha, njega in nobenega drugega nič ne briga, ker razun svojim starišem in sorodnikom nisem niko- mur nič dolžan za nje. Dalje se spotika do- pisnik, ker sem v Glasniku pisal, da se je Rozina »priklatil« v Perhove, kot Čobal v Zagorje. (Sploh je Rozina le v tej zvezi ime- novan v »Glasniku«.) Zagorski in vse Za- gorske okolice kmetje so še poštene, in kdor pride med nje ali je že med njimi s tem na- menom, da bi širil med njimi pogubne, škod- ljive, brezverske socijalistične nauke, ta se »priklati« med nje, ta je volk v ovčjem obla- čilu. Zato dopisnik nehoti potrdi moj izraz, ko piše: »Mi navadno pravimo, da se vol- kovi priklatijo, ne pa ljudje, ki so vstvarjeni po božji podobi.« Ker je liberalni »Rodolj.« dopisun v tesni zvezi z mokrači, kakor se iz vsega razvidi, bi tudi lahko vedel, da se socijalna demokracija ne meni za Boga. Tudi

taji dušo. Saj je prvi slov. mokrski prorok Kristan pred letom razlagal, da se je človek razvil iz opice. Nič boljši od Kristana ni Čobal, ampak tudi pravi brezverec, le nekoliko bolj hinavski; kajti kedar je med kmeti, se tudi prekriza in pred znamenjem odkrije. Kdor toraj na te nauke prisega ali jih celo pomaga širiti kot Rozina, tisti se vede ali nevede brati z opicami, volkovi, in zato ne more in ne sme biti vžaljen, ako se mu reče, da se je »priklatil«. Potem se Rozina povzbuje kot bivši (!) občinski odbornik in ud krajnega (!) šolskega sveta pod St. Jurjem (! Jako sumljivo). In na to otročji dopisnik bahasto vpraša: »Kaj pa je bil že neki »Glasnikov« dopisnik? Radovedni smo.« Jaz le vprašam: »Kaj pa je liberalno-mokrškega »Rodoljubčka« obrekljivi dopisnik? Ako je z Rozinom v svesti si, da se poteguje za dobro stvar, naj se podpiše kot storim jaz, ker sem prepričan, da se borim zoper sleparstvo in laž za pravico in resnico. Po časteh in višjih stopnjah jaz ne hrepenim, drugače bi bil že lahko več in sem lahko v kratkem kaj družega kot zaničevan kaplan zadnje, najbolj razupite fare ljubljanske škofije. Dalje si tolaži Rozinov plačan advokat svojo vest tako le: »Sicer se pa ta gospod jako moti, če misli, da bode on Zagorske okoličane privedel v klerikalni tabor. Mi mu ne gremo na limanice. Svetujemo mu, naj gre včasih skrivaj med ljudstvo, pa naj se potruži malo mej hribovce, spoznal bo, da se jako moti, ako misli, da smo na njega strani. Torej ga vabimo, — sedaj na pomlad.« Kako bedasto, kako slepilno!! Kaj pa misli slavni dopisnik pod klerikalnim taborom? Ali v kateri tabor on prištevja zagorske okoličane? V mokrški vendar ne, ker na shodu so bili zoper Zagorske mokrše in bi bili koprola Čobala ven vrgli. Rozina pa ne vem, ali je bolj mokršč ali liberalni »Rodoljubov« privrženec. Menda vse. Pa kmetje niso hoteli iti gori. Toraj čegavi so? Meni tudi ni treba »na limanice hoditi«, ker jaz pri svojem socialnem delovanju za občni blagor ne iščem lastne koristi, kot Rozina-Čobal in Rodoljubov dopisnik, ki nosi raševino in »prideluje svoj bori živež z žuljavimi rokami.« Zapomnite si, slavni dopisnik iz Zagorske okolice, niti jaz ne lovim tacih junakov kot ste Vi na svoje limanice, niti Vaši kmetje Vas ne rabijo za svojega zagovornika. In meni tudi ni treba hoditi »včasih skrivaj mej ljudstvo«, ampak imam navado vedno in povsod očitno govoriti in delovati, ker resnici se ni treba skrivati in tudi nikogar bati niti Boga v nebesih. In ker so Vaši kmetje še posteni in dobri kristjani — če hočete, izvzamen Vas in Rozino, kot privrženca brezverne judovske demokracije — toraj tudi vemo, da se smemo nanje zanesti vedno, kot smo se na dan slavnega shoda dne 9. januarja, ko ste Vi le od daleč gledali in je Čobal s svojimi pred Vašimi kmeti kopita pobral. Ravno na podlagi tega se prav kmalu vidimo in vabim tudi Vas, da se prikažete iz Vašega skrivališča, ali iz Rozinove gostilne med nami in pokažete tam svoje slavno v »raševino« odelo osebo in svoje »žuljave roke.« Toraj na svidenje — »sedaj na pomlad.«

»Pevec-krilatec« Škerjanec.

Drobtine.

Izjava. Ker socialni demokratje trosijo po Ljubljani nesramno laž, da sem jaz na shodu pri »južnem kolodvoru« vrgel med množico vrček, izjavljam, da bom postopal proti vsakemu sodnijsko, o katerem zvem z

dokazi, da raznaša o meni to laž. Izjavljam, tudi, da so take laži trositi zmožni le taki ljudje, ki za »oslovo senco« prodajajo svoja načela, kar so storili socialni demokratje ob občinski volitvi.

Jož. Gostinčar.

Prvi majnik. »Slovenska krščansko-socialna zveza« priredi v nedeljo dne 1. majnika t. l. izlet na Šmarno goro. Odhod iz Ljubljane z jutranjim gorenjskim vlakom in peš. Na gori bo ob polu deseti uri sv. maša z govorom. Š Smarne gore se podajo izletniki v St. Vid, kjer bo pri g. Cirmanu, po domače pri Jožefu, skupni obed, v farni cerkvi v St. Vidu popoludansko cerkveno opravilo. Po shodu, katerega priredi »Slovensko katoliško delavsko društvo« iz Ljubljane v ondotnem »Rokodelskem domu«, bo na vrtu g. Cirmana velika ljudska veselica proti prostovoljni vstopnini. Na vspeh je tamburanje »Zvezinega tamburaškega zbora pod vodstvom g. Iv. Železnikarja, in petje »Slov. kat. del. društva« »Zvon« ter slavnega šentvidskega mešanega zbora pod vodstvom g. nadučitelja J. Žirovnika. Izlet se vrši ob vsakem vremenu. Somišljeniki in somišljenice, agitujte, da ob tem izletu pokažemo svetu, kako številne so naše vrste. Dne 1. majnika vsi krščanski socialci na noge! — Odbor »Slovenske krščansko socialne zveze« v Ljubljani.

Žito se je zopet grozno podražilo. Borza se je takoj lotila vojske med Španjci in severnimi Američani — v svoje namene. Mogoče je celo, da so severno ameriški žitni trgovci mnogo žita zadnji čas uničili (pometali v vodo ali požgali). V zadnjem tednu — tako poročajo časnik, je v severni Ameriki 3.240.000 bušel-ov pšenice manj. Toliko se je gotovo ni porabilo. Že velokrat se je dogodilo, da se je z uničenjem nekega dela žita zvišala cena. Na dunajski borzi se je tona pšenice podražila za 60—90 kr., riž pa za 50 kr. In značilno je, da na celi borzi se ni dejanski prodalo nobenega zrna žita; imenovane cene so samo v igri, v stavah določene. In vendar že vplivajo na dejansko ceno! Tu zopet vidimo, da je nujna potreba prepovedati diferenčno igro z žitom. — Da se žito res draži, nam pričajo novice iz Rumunije, kjer je stal dne 27. t. m. 1 hektol. pšenice 15 in pol frankov, turščice pa 8 fr. — Na Ogerskem se obeta bogata žetev.

V gostilni »Ameriki« na Glincah se dogajajo, kakor se nam poroča, v zadnjem času stvari, ki vzbujajo splošno ogorčenje mej tamošnjimi sosedi. Žeteti bi bilo, da bi se lastnica te gostilne malo bolj ozirala na poštene goste in ne samo na razuzdane ljudi nekrščanskega mišljenja.

Žalostne posledice brezbožnega socializma. V Parizu se je zgodil grozen slučaj, ki nam očitno kaže, kako težavno se zdi življenje onim, ki so izgubili vero v Boga. Neki delavec, ki je padel v mreže brezbožnega socializma, se je hvalil pred svojimi somišljeniki, da se mu je po mnogem trudu posrečilo pridobiti svojo ženo za socialistične nazore. Žena je bila poprej jako pobožna, rada je hodila v cerkev in pogosto prejemale sv. zakramente. A sedaj se je ogibala cerkve, in opustila vse pobožne vaje. Seveda so hvalili in slavili sodrugi moža, ki je spravi svojo ženo na tako brezbožno pot. Pozno zvečer pride zapeljani delavec pijan domov. Pred hišo vidi zbrano nestevilno množico. Kaj pomeni to? Žena njegova leži s tremi otroki mrtva na postelji; zastupila je otroke in sebe. Na prsih je imela list, na katerem so bile zapisane besede: »Dokler sem verovala v Boga in nebesa, sem upala na božje plačilo in zato lahko prenašala vse trpljenje in težave; odkar pa mi je vzel vero moj zlobni mož, od tedaj sem nesrečna. Nočem, da bi bili moji otroci nesrečni, zato sem jih zastupila.« — Glejte, taki so sadovi brezverskega socializma! Tudi pri nas imamo može — kaj pravim može — izdajice, ki hočejo zastupati naš narod z brezverskimi nazori socializma. Ljudstvo slovensko, ki si po večini delavsko ljudstvo, pokaži povsod vrata takim zapeljivcem, ki nočejo svoje sreče, svojega blagostanja, marveč ti hočejo iztrgati iz sre to, kar ti je najdražjega, namreč vero!

Podpornemu društvu za slovenske visokosolce na Dunaju so pretekli mesec darovali:

V Bolcanu: G. Vinc. Vetric, uradnik južne železnice, 1 gl. V Bistrici slovenski: Veleč. gosp. Anton Hajšek, dekan, kn.-šk. konzist. svetnik častni kanonik itd., 2 gld., slavna posojilnica 30 gld. V Brezicah: Slavna posojilnica 15 gld. (letos že drugič). V Celju: Visokorodni g. Anton pl. Suš. c. kr. polkovnik 15 gld. Na Dunaju: Gg. Jak. Bratkovič, c. kr. profesor v p. 5 gld.; Anton Koželj, vzgojevalec (društ. ustan.) 2 gld.; gospa Ana Pukl posestnica (društ. ustan.) 10 gld. V Framu: Slav. posojilnica 10 gld. V Gorici: Veleč. g. dr. Tomaž Čerin, prof. bogoslovja, 3 gld. V Kamniku: G. Fran Fischer, hotelir 2 gld. V Laskem Trgu: G. Konrad Elsbacher, trgovec, 3 gld. V Leskovcu: Veleč. g. dr. Jurij Sterbenec, dekan itd., 4 gld. V Litiji: G. Ivan Jenko, načelnik postaje, 2 gld. V Ljubljani: Gosp. Jakob Smolej, c. kr. dež. šolski nadzornik, 2 gld. V Podborštu (pri Kamniku): G. Andrej Svetlin, 2 gld. V Podmelcu: Veleč. g. Josip Primšar, župnik, 3 gld. V Poljčanah: Veleč. g. Janez Lenart, duh. svetnik, župnik, 1 gld. V St. Petru (pri Gorici): Visokorodni g. Oskar grof Kristalnigg, 1 gld. Na Rakeku: Gospa Matilda Sebenikar, posestnica, 5 gld. V Sarajevu: G. Jakob Znidaršič, profesor velike gimnazije, 5 gld.

(Konec sledi.)

Dva spretna žagarja,

ki sta izurjena tudi v monerskem delu. Iščeta službe. Oglasila sprejema uredništvo Glasnika.

Prečastiti duhovščini in slavnemu občinstvu se priporočam v izdelovanje

vsakovrstne obleke

ter zagotavljam najsolidnišo postrežbo in znižane cene. Vsled mnogoletne izkušnje in z izpitom, ki sem ga napravil na Dunaju v prikoljevalni šoli, mi bo mogoče postreči in ustreči vsaki želji cenjenih gg. naročnikov.

Franco Pavšner,

krojač v Ljubljani,

Vodnikov trg št. 4.

Franc Granda

pek v Udmatu št. 108

priporoča kruh od najvišje do najnižje vrste in tudi vsakovrstne slaščice po najnižji ceni.

PRISTEN

Cena zavoju 25 kr. (50 vinarjev)
vsečina 500 gramov.

V svojo lastno korist naj zahtevajo in jemljejo kupovalci le take izvirne zavoje.